

dre Bestemmelser i Lovforslaget. Det tager i Virkeligheden Sigte paa Almenvellet, idet det sigter til at forebygge, at Middeleieendommene her i Landet formindskes i deres Antal og forsvinde i Godserne. Jeg ønsker, at lignende Bestemmelser maatte blive gjorte gjældende paa Selvetergodset, eller, med andre Ord, jeg ønsker, at de lignende Lovbestemmelser, som vi allerede have om Selvetergods, ogsaa nu maatte blive gennemførte med Hensyn til dette i Stedet for, at de hidtil — man tør vel ikke bruge det Ord „eluderes“, men i alt Fald — annulleres ved den ample Anvendelse af Bevillingsmyndigheden, som i saa lang Tid har fundet Sted, og som efter min Mening vil vedblive at finde Sted, indtil Lovgivningsmagten sætter en Stopper derved. Strømmen vil nemlig være saa stærk, at jeg tvivler paa, at nogen Minister vil kunne — i alt Fald tror jeg ikke, at alle Ministre ville kunne det, selv om den nuværende ogsaa tror at kunne det — sætte Stranker for denne Bevillingsmyndighed, naar ikke en Lovbestemmelse giver ham den nødvendige Stiighed. Det 1ste Stykke af § 1 har altsaa, som sagt, en ganske anden Karakter end hele det øvrige Lovforslag, efter min Opfattelse da. Lovforslaget har nemlig forøvrigt efter min Mening slet ikke denne, — ja jeg er næsten i Forlegenhed med nu at finde Udtryk, da de Udtryk, som jeg tidligere har tilladt mig at bruge derom, ikke længere ere ret vel tilstedeligg, men jeg vil sige: — Lovforslagets øvrige Bestemmelser tage ikke saaledes Sigte paa det Almene, men kun paa det Enkelte, med mere eller mindre god Vilde derhos overfor den Enkelte. Jeg tror saaledes at befinde mig i særdeles god Overensstemmelse med mig selv, naar jeg siger, at jeg vel kan stemme for § 1, første Stykke, men at jeg ikke bestemt indre, ligesom jeg har stemt, saaledes ogsaa fremdeles, hvis Flertallets Endringsforslag blive vedtagne, vil stemme imod Lovforslagets videre Fremme paa ethvert Trin. Saadan et enkelt Guldkorn kan nemlig ikke, selv om det var et Guldkorn, forpligte En til at sluge Hvasdforn, hvilken som helst Indfatning, hvort det maatte bydes En. — Jeg tror, at det ærede Medlem, som jeg nu saalænge særlig har maattet vende

mig til (Madvig), naturligtvis fordi han ogsaa særlig har vendt sig til mig — jeg beklager det ikke — noget har misforstaaet det saa ofte omtalte Cirkulære af 1868. Det ærede Medlems Udtalelser derom gave mig i det Mindste Anledning til at tro, at han stod i den For- mening, at Cirkulæret af 1868 ikke var i fuld Overensstemmelse med det, som til den Tid var og utvivlsomt i en lang Række af Aar for den Tid havde været anset for at være den utvivlsomt rigtige Forstaaelse af Lovene. Der kan maasse reises Tvivl, om Lovene for 1861 have været forstaaede paa samme Maade; men i alt Fald har der mellem 1861 og 1868 ikke været fremført nogen Tvivl i saa Henseende. Cirkulæret af 1868 var altsaa, som tidligere gjentagne Gange bemærket, i fuld Overensstemmelse med det, som man dengang ansaa og i lang Tid forud havde anset for at være den rigtige Forstaaelse af Lovene. Det nævnte Cirkulære gav altsaa for det Første ikke noget Nyt. Men dernæst var dette Cirkulære ingenlunde et Cirkulære, som instruerede om, hvorledes den bestaaende Lovgivning skulde anvendes overfor dem, hvem den egentlig angik, men det indeholdt blot en Oplysning til de vedkommende Amtmænd om, hvilke Eiendomme det egentlig var, som man vilde have indført paa et udsendt Skema, der skulde angive Tal og Hartkorn af Fæstegaarde her i Landet. Dette er hele Sagen. Jeg skal endnu, skøndt det ikke releverer meget i Sagen, kun bemærke dette, at min Huskommelse skulde slaa mig meget feil, om ikke netop den saaledes i Cirkulæret af 1868 skete Henvisning til ikke at optage Andet paa Skemaet end virkelige Fæstegaarde stod i fuld Overensstemmelse med mine forudgaaende Udtalelser i Folkethinget, da den Sag var under Forhandling, som foranledigede, at Cirkulæret udkom, og at den deri indeholdte Oplysninger blev udstedt; jeg gjorde, saavidt jeg mindes, udtrykkelig i Folkethinget opmærksom paa, at der i de hidtidige Opgivelser af Fæstegaarde ogsaa var medtaget Eiendomme, der ikke vare over 1 Td. Hartkorn. Jeg har ikke havt Tid til i disse Dage at efterse den nævnte Forhandling; men min Huskommelse skulde, som sagt, slaa mig meget feil, om det